СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 77. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 2-го квітня 1940. No. 77. Jersey City, N. J., Tuesday, April 2, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УСУНЕННЯ БЕРТРАНДА РОСЕЛА

НЮ ЙОРК. — Судя Найвищого Суду, Джан МекҐіген, на домагання одної жінки з Бруклина, Джін Кей, якої донька студіює в Нюйорськім університеті, порішив, що назначення професора Бертранда Росела до згаданого університету є „образою для нюйорських громадян". Супроти цього назначення уневажнено. Назначуючи його професором, говорив судя, заряд згаданого університету фактично створив „катедру неморальности". Бо Бертранд Росел у своїх книжках дійсно проголошує неморальні доктрини. „А чоловік є такий, як думає в своїм серці", казав судя. Бертранд Росел жонатий уже три рази, в тім два рази розводився.

Довідавшись про це рішення суду, Бертранд Росел висказав велике здивування. Він казав, що так немовби його хтось луснув між очі. Він підкреслив, що не старався про ту посаду, а сам заряд університету йому це запропонував. Тепер він сам не знає, що далі робити: чи законним шляхом добиватися цього призначення, чи залишити справу там, де вона є.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ НА СОБВЕЯХ.

НЮ ЙОРК. — Робітники на нюйорських собвеях загрозили страйком, коли заряд міста, який незадовго перебере всі собвеї під свою адміністрацію, не признасть тим робітникам усіх прав, включаючи право страйку. Посадник Ля Ґвардія ніяк не хоче на це згодитись. Юнія заповіла безпроволочний страйк. Але внаслідок останніх заходів посадника страйк відложено на один день. Проте загроза страйку триває далі.

ОФІЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ ЛЕТУНСЬКОГО МАЙДАНУ.

НЮ ЙОРК. — На летунськім майдані імени Ля Ґвардії в Норт Біч, Квінс, Ню Йорк, відкрито нову базу морських літаків. Виголошено при тім чимало промов, а також вислухано привіту від президента. Серед інших говорив посадник Ля Ґвардія, який підкреслив, що в той час, коли гудіння літака в Америці означає приємність і службу людям, то гудіння літака в Европі віщує смерть. Жуан Трипе, голова всеамериканських повітряних ліній, сказав, що відтепер між Европою і Ню Йорком будуть стало курсувати два рази на тиждень летунські лети. А до трьох років, казав він, будуть побудовані далеко більші літаки, що будуть літати що дня до Европи, через попідстратосферичну смугу. Того дня відїхав величезний літак „Енкі Клипер" до Европи, забираючи з собою поверх пять тисяч фунтів почти і девятьох пасажирів.

ГОПКІНС ПЕРЕСТЕРІГАЄ ЦЕНЗУСОВИХ УРЯДОВЦІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар Гопкінс вислав усім урядовцям цензусу, що зачнуть цього вівтірка ходити по хатах і списувати населення, напімнення, щоб вони чемно поводилися з населенням, бо вони не є агенти „інквізиції", лише урядовці перепису. Деякі громадяни, говорить Гопкінс, може не захочуть подавати певних інформацій, уважаючи це втручуванням в їх особисті справи. Таким громадянам треба чемно вияснити, що того потрібно для адміністрації, яка з черги має на увазі добро людей.

ЗАГРОЗА ПОВЕНЕЙ.

ВИЛКС БЕРИ. — В околиці Вилкс Бери, в долині ріки Сускеґени, води піднялись на 30 стіп поверх свого нормального рівня і загрожують повінню. Деякі вулиці в місті Скрентоні вже залиті водою. Інженири обчисляють, що греблі видержать і вода не заподіє нікому шкоди. Вода загрожує виливом також в інших містах стейту Пенсилвенія і стейту Огайо. Коли не будуть падати нові дощі, то є надія, що все закінчиться гаразд. Інакше води знов заподіють великі шкоди. Люди, що живуть у загрожених околицях, заздалегідь виносяться в безпечніше місце.

ЗНЕСЕННЯ ПОДАТКІВ НА ПАПІРОСКИ.

ОЛБАНІ. — Рішенням стейтової леґіслятури знесено одноцентовий податок на кожну пачку папіросок, який накладав заряд міста Ню Йорку. Але двоцентовий податок, наложений стейтом, буде далі існувати.

НЕЩАСЛИВИЙ ЛЕТ.

СІЕТЛ (Вашингтон). — У приватнім літаку згинули чотири дітей, від літ 4 до 14, а також пільотка Кора Стерлінг. Літак належав до бувшого стейтового комісара Джана Стівенсона, який хотів дітям Джека Тейлора і Чарлза Тейлора зробити ту приємність і звелів панні Стерлінг підняти їх у повітря. Панна Стерлінг є одною з перших жінок-американок, які дістали дозвіл на летунство. Вона була знаменитою летункою. Що сталося з літаком, дотепер не розгадано. Очевидці самі ріжняться, як це сталось. Дехто каже, що вогонь уже вибух, як літак був у повітрі, а інші кажуть, що вогонь вибух, як літак ударив у піскове побережжя, недалеко летунського майдану. Сам Стівенсон був свідком цеї траґедії і з душевного зворушення зімлів. У кількох хвилинах літак обернувся в купу покрученого заліза, в якім сторчали перепалені трупи.

ГОЛ НЕ ПРИЗНАЄ УРЯДУ ВАНГА.

ВАШИНГТОН. — Секретар Кордел Гол заявив, що американський уряд не визнає новонаставленого японцями китайського уряду Ванга. Такий уряд буде забавкою в руках японських мілітаристів. Кордел Гол заявив, що та політика японців цілком не погоджується з засадами, проголошуваними японськими політиками на іншім місці, а які то засади кажуть, що Китай буде далі зашлатись відбиттям для інших народів.

ПОВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Дня 30. березня відбулася в Джерзі Сити нарада Українського Конгресового Комітету в Америці в складі представників 4-рьох запомогових організацій. Комітет уконституувався так:

Голова Комітету: МИКОЛА МУРАШКО,
81 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Секретар Комітету: АНТІН ЦУРКОВСЬКИЙ,
817 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Касієр Комітету: СТЕПАН КОРҐАН,
524 OLIVE ST., SCRANTON, PA.

Контрольор Комітету: ВАСИЛЬ ШАБАТУРА,
527 SECOND AVE., PITTSBURGH, PA.

Комітет приняв назву в англійській мові:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA.

Листи в справах інформаційних і організаційних посилати на вище подану адресу секретаря; гроші посилки (чеки, моні ордери) на адресу касієра.

Обговорено справу представництва на Конгресі й вирішено її так: делеґатів вибирають на місцях товариства або льокальні місцеві централі (Комітети, Ради, Ліґи, тощо). Кожне товариство має право на одного делеґата до 100 членів, а повище 100 членів по двох делеґатів або більше. Льокальні централі можуть висилати стільки делеґатів, скільки є в них організацій. Товариства не можуть вибирати делеґата і в централі й від себе. Один делеґат може репрезентувати більше товариств.

Чергове засідання Конгресового Комітету відбудеться 6. квітня. Засідання Конгресової Ради буде скликане на 13. квітня б. р.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ПРО МОЛОДЬ.

САН ФРАНСІСКО. — Жінка президента, пані Рузвелт, сказала, що коли дати молоді нагоду чесного заробітку й можливість устаткуватися в економічнім житті краю, то вона не буде захоплюватись перевертними доктринами націзму й комунізму. Колиж молодь тої нагоди не дістане, то вона підпаде під впливи тих перевертних доктрин.

ХТО ПЕРШИЙ?

Д-р Бернет з Клариндн, Айова, закликав пльомбера: „Тут говорить д-р Бернет, я хочу, щоб ви прийшли до мене й направили мою піч. Вона не гріє".

З того боку говорив чоловічий голос: „Я думаю, що ви краще прийдіть і погляньте на мене", відповів пльомбер.

Коли лікар прийшов до пльомбера, показалося, що пльомбер, почувши телефон лікаря, побіг до телефону, але по дорозі похоровився й зломив собі ногу.

БЕЗРОБІТТЯ І РІВЕНЬ ЖИТТЯ

ВАШИНГТОН. — Голова Американської Федерації Праці, Вилієм Ґрін, заявив, що за останніх десять років рівень американського життя обнизився на 7.5%. Бо в 1939 році, казав Ґрін, загальна американська продукція осягнула той сам рівень, що був у 1929 році. Але тепер ми маємо в Америці десять мільонів людей більше, в тім пять мільонів таких, що можуть працювати. Значить, що коли продукція рівняється продукції з 1929 р., а десять мільонів є більше людей, то рівень життя мусів у такім самім відношенні обнизитись.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ПАЧКУВАННЯ ІМІҐРАНТІВ

Федеральний уряд арештував і поставив на суд трьох людей, обвинувачених за пачкування іміґрантів з Портуґалії до Америки. Арештовані Де Сільва, Д'Альмейда і Ярщук, признались до вини. Судя встановив на перших двох залог на 1,000, на Ярщука 5,000 долярів.

ШУКАЮТЬ ВИНОВНИКА ВБИВСТВА ДІВЧИНИ

Поліція Стейт Каледжу, Па., розпитувала в звязку з загадковою смертю студентки Рейчел Тейлор місцевого 33-літнього огрівального контрактора. Розпитувано теж сотки студентів і студенток.

Розслід показав, що дівчина завзято боролася з напасником. Вона видно приїхала з дому родичів омнібусом і, висівши з нього, почала йти в напрямі до студентських мешкань („дорміторіс"), але до них ніколи не дійшла.

Її тіло забрали для поховання родичі.

ЗНИЩИТИ, ЧИ НЕ ЗНИЩИТИ НІМЕЧЧИНУ?

ЛОНДОН. — Між Францією й Англією є розбіжність думок, що зробити з Німеччиною на випадок перемоги аліянтів. Франція є за те, щоб розбити Німеччину на дрібні держави і обсадити Рур та тим освободити світ від німецької небезпеки. Проти цього є Англія, котра каже, що в такому випадку Гітлер матиме між німцями ще сильнішу опору та що таке рішення міститиме відразу зародок нової війни. Англія схиляється більше на сторону такої думки, щоб створити „европейську федерацію", до якої евентуально можнаб допустити і Німеччину.

БОРОТЬБА ЗА СТАТУЮ.

Уставлювання статуї Гюї Лонга на його гробі перед капітолем стейту Луїзіяна. Статую зроблено коштом стейту, бо люди не хотіли на неї зложити потрібної суми $50,000.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ В УКРАЇНІ

МОСКВА. — Україна залита весняними водами. З усіх сторін України доносять, що всюди ріки повиливали з берегів.

ЧУДО, ЯКОГО ЩЕ НІХТО В СВІТІ НЕ БАЧИВ.

МОСКВА. — У виборах до Верховного Совету голосували в Західній Україні й Західній Білорусі майже всі, що мали право голосувати. Таке подають совєтські ґазети. Пишуть, що голосували 99.09% виборців! Це мало статися „внаслідок політичної свідомости трудящих". Очевидно, що все голосувало на „сталінський виборчий бльок".

НЕ БУДЕ ВІЙНИ ЧЕРЕЗ БАСАРАБІЮ.

МОСКВА. — Виголошену перед Верховним Совєтом промову совєтського премієра і комісаря заграничних справ, Молотова, коли йде про Басарабію, розуміють так, що Совєти цілком певно не підуть проти Румунії війною, а надіються полагодити спір з Румунією за цю країну пізніше й мирним шляхом. Назагал панує таке перекonання в дипломатичних колах, що Совєти по війні з Фінляндією бороняться руками і ногами перед тим, щоб не попасти знову в якийсь воєнний конфлікт.

АЛІЯНТИ НЕ БУДУТЬ ВОЮВАТИ З СОВЄТАМИ.

РИМ. — В Італії є той думки, що як Франція так і Англія в ніякий спосіб не підуть війною проти Совєтів, а будуть старатись бути з нею в таких відносинах, щоб не допускати до таких терть, коли війна між ними сталаб неминучою.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ПРО ПОЛЬСЬКІ ДОКУМЕНТИ ЯК „ПІДРОБЛЕНІ".

АНЖЕР (Франція). — Польські урядові кола називають „брехнею" те все, що проголосив німецький уряд у „Білій Книзі", в якій він зібрав, ніби як автентичні документи, листи, які висилав польський амбасадор гр. Ю. Потоцкі з Вашингтону до Варшави. У них, як відомо, польський амбасадор передавав розмови з американським амбасадором Булитом, що нібито казав Потоцкому те, що мало бути поглядами президента Рузвелта. Між іншим, він запевняв Потоцкого, що Злучені Держави певно підуть війною проти Німеччини, ставнувши по стороні аліянтів. Польський уряд твердить, що всі важні документи вивезено з Варшави до Люблина, а потім до Кремянця, а там вони попали в руки большевиків з тим, що все важніше було знищене. Отже, каже польський уряд, коли німецький уряд проголошує якісь „документи", що нібито він їх знайшов в архівах польського міністерства заграничних справ у Варшаві, то ті документи є підроблені.

ПРОТИ „ДИПЛЬОМАТІВ-АМАТОРІВ".

БЕРЛІН. — Німецька преса вдарила одним тоном проти американських „дипльоматів-аматорів", таких як Булит, Кенеті, чи Кромвел. Каже, що це вони є тими, що причинились до вибуху теперішньої війни, бо вони до неї „підюджували". І робили це в імені краю, який держиться доктрини Монро і заповітів Вашинґтона, що наказують Америці не мішатись у справи чужих країв в такий спосіб, щоб викликувати воєнні конфлікти, а радше бути посередниками миру. Далі та преса пише, що американські амбасадори, як ті, що вище згадані, робили саме те, проти чого є сентимент американського народу.

„ДОКУМЕНТИ" ПРАВДИВІ, КАЖУТЬ НАЦІСТИ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд запевняє, що проголошені ним документи, зокрема листи польського амбасадора гр. Потоцького, є правдиві. На бажання можна їх оглянути. Багато журналістів скористали з того права. Націсти твердять, що автентечність можна пізнати. Треба порівняти папір, що його вживає польська амбасада з папером проголошених документів. Німецький уряд не квестіонує того, що заявив секретар стейту Гол, що він нічого не знає про такі заяви, які зложив американський амбасадор Булит. Але питає: Чиж політику ведуть властиво американські амбасадори?

„АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКА ДЕРЖАВА".

ЛОНДОН. — Ось така спілка, чи федерація, готова зродитися в Европі по теперішній світовій війні, коли вона покінчиться перемогою аліянтів. Колиб таке сталося, а на таке дійсно заноситься, то цемалоб епохальне значіння і змінилоб цілковито політичний характер Европи, а може й світу. У такому випадку союз Англії й Франції оставсяб „вічним". Булаб одна дипльоматія, одна економічна політика, одна армія, одна команда. Тільки наскрізь внутрішні справи були би полишені кожному краєві до полагоди за власним бажанням. Очевидно, що булиб знесені митні перешкоди. В кожнім краю вчили би по школах обовязково двох мов.

ОГОЛОСИЛИ, ЩОБ ПОШКОДИТИ РУЗВЕЛТОВІ.

ПАРИЖ. — Французькі часописи, обговорюючи справу проголошених націстами польських документів, кажуть, що Німеччина зробила це тому, щоби підкопати престиж през. Рузвелта й унеможливити тим його вибір. Преса називає документи „фальшивими".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед виходом числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ТІЛЬКИ „ОДИН ВОРОГ"!

Американські ґазети подали, що новий польський уряд, який тепер перебуває на вигнанні в місті Анжер у Франції, заявив через свого міністра заграничних справ, А. Залеского, що до воєнних цілей Польщі належить її відбудова в давніх границях: „Що було забране Польщі силою, те має бути віддане законним власникам", заявив Залескі. Що більше: з того, що він заявив, виходить якнайясніше, що ніхто інший, а тільки Польща повинна розмежувати дві автократії: німецьку і російську.

Отсі слова передали ґазети дослівно, так виразно, що нема і не може бути ніякого, навіть найменшого сумніву щодо цього, як їх розуміти. І, зовсім зрозуміло, американські ґазети дали цьому і відповідні заголовки, такі, з яких виразно видно, що Польща воює і як виглядатиме нова „демократична" Польща, згідно з політикою нового польського уряду. Цеж говорить польський міністер заграничних справ!

У тому самому часі, коли це читаємо, надходять до нас з Парижу заклики „уряду У.Н.Р." і „Українського Комітету" в Парижі, щоб усі ми об'єднались і визнали цей „уряд" і цей „Комітет" як загально-українське „репрезентаційне тіло", що малоб заступати українську справу. Представник цеї акції, п. О. Шульгин, пише: „На полі бою лишився „один ворог", але ворог смертельний — червона Москва... І цей ворог братерськи порозумився з тою самою Німеччиною, що нині тримає у своїх лабетах Польщу..." Іншими словами, маючи на увазі й інші виводи п. Шульгина та його давню польонофільську лінію, нам треба йти разом з Польщею, а ще точніше, з новим польським урядом. Треба допомогти йому і „Комітетові" порозумінитися з тими Сікорськими і Залескими, що не тільки не стидаються того, що самі поповнювали насильства над українським народом у давній Польщі, але ще запевняють світ, що ті самі насильства далі будуть поповнювати. І далі будуть домагатися західньо-українських земель, а може ще й попробують, як їм допише щастя, знову піти на Київ, щоб здійснилося те, що вони приобіцюють світові, що між Росією і Німеччиною буде поставлений новий „християнсько-демократичний" польський мур. Коли такі речі діються і коли їх проголошують самі державні керманичі „нової" Польщі, то як може знайти в українському народі попертя такий український „уряд" чи „Комітет", що дораджує українському загалові „порозуміння" з ось таким польським урядом? Де є ті раби і політичні маняки, що могли би поперти таку акцію Так, Москва це наш величезний ворог. Але Польща теж. З Росією розправиться наш нарід у бою, в революції, на рідній землі. З нею мусимо воювати і на міжнародім полі, але на тому самому полі мусимо станути до „бою" і з імперіялістичною Польщею, з польським насильством. Мусимо поборювати ще і ту імперіялістичну нахабність Польщі, що використовує хвилевий міжнародний сентимент (що є з нею в ненависті до Гітлера і Сталіна) на те, щоб нас придавити, щоб не дати виринути українській справі й Україні, що хоче, щоби було по давньому: тільки — Москва і Польща. Того роду „нова Польща" є для нас такий самий ворог, як і „єдина Росія". І тому треба з нею воювати, а не годитися.

Евген Онацький (Рим).

НОВИНИ З ЗАХІДНІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

(Писане 18. березня 1940).

Завтра „Іль Конте де Савоя" відпливає до Америки, разом з Сомнером Велесом, і я поспішаюся подати Вам деякі новини з Західніх Українських Земель, бо маю враження, що сполучення італійськими пароплавами певніше від повітряного, особливо з огляду на анґлійську цензуру.

Маю відомости з цілком ріжних джерел, що большевики в останніх тижнях вивезли з Галичини всіх польських кольоністів. Взагалі всіх тих, що дістали були землі з шарцельованих маєтків польських поміщиків. У тій загальній масі польських кольоністів знайшлася певна скількість і українських селян. Усіх повезли, як кажуть, аж на Далекий Схід. Скількість вивезених у цей спосіб підраховують на 160,000 люду. Пояснюють цей большевицький крок зростом польських революційних організацій, що розкидають летючки, обіцюючи населенню повернення давньої Польщі, що прожене большевиків і „розправиться" з українськими „бунтівниками".

Отже щоби позбавити поляків того єдиного елементу в краю, на який поляки моглиб спертися, большевики позвозили всіх польських кольоністів, захопивши з ними і декого з наших.

Але так є, що й в українському населенні антибольшевицькі і антимосковські настрої все зростають. Ходять чутки, що на весну можна надіятись ріжних повстань, які, на жаль, у теперішніх умовинах булиб тільки марним кровопусканням. Доносять, що навіть давні комуністи по селах цілком вилікувались із свого комунізму.

З першим березня закінчилося переселення німців з Галичини та Волині і наших лемків та холмщаків до Советчини (не знати власне, куди саме). Отже необхідно зазначити два цікаві факти: 1) До Советчини переселилося приблизно 28,000 люду, але із Советчини виселилося, разом з німцями і нібито як німці, коло 20,000 наших українців. Отже скількісно відплив майже зрівнявся з припливом. 2) До Советчини переселювався головно, якщо не виключно, найтемніший елемент з московофільських сіл, заляканих можливістю повернення давньої Польщі та приваблених московською комуністичною пропагандою, що промовляла до „русскости". З Галичини і Волині виемігрувало однак дуже багато найсвідомішого і найактивнішого українського елементу, що був безпосередньо загрожений терором ГПУ. Але цікаво одночасно відзначити, що серед цих 20,000 емігрантів тільки 30% складається з інтеліґентів; інші 70% це робітники і селяни, що воліли виемігрувати до Німеччини, ніж залишатися на своїх рідних землях під большевиками. І цей останній факт незвичайно вимовний: кілька місяців большевицького панування вистачило, щоб кинути ці маси народу в передпокої німецьких комісій з просьбами признати їх „німецьке" походження! Тепер усі вони ще перебувають по ріжних таборах, розкинених по цілій Німеччині, де відбувається їхня реєстрація та докладніше вияснення особистих прикмет кожного зокрема. Потім їх відвозитимуть на місця нового поселення. Можна тільки побажати, щоб їх поселили бодай на землях, що спорожніли після виселення лемків до Советчини. Але нема в тому ніякої певности.

На українських землях під Німеччиною народні школи майже всі мають українську викладову мову і українських учителів. Але досі, всупереч попереднім відомостям і надіям, нема ані одної української гімназії, і навіть не знати, чи буде. Взагалі, не вважаючи на те, що німці йдуть назустріч українським збігцям і переселенцям і дають їм можливість заробляти і жити, над усім життям українським у Німеччині, з огляду на німецько-московський союз, нависла чорна хмара непевности. Всі живуть з дня на день. По селах Лемківщини та Холмщини, щоправда, відбувається мурашкова щоденна організаційна праця, виростають нові „Просвіти", нові кооперативи, повстають ріжні хліборобські обєднання та установи економічного характеру, і село помітно відживає, відпочуваєть ся і почасті навіть відмосковлюється (наскільки в цьому відчувається потреба), але по містах, де скупчується більше української інтелігенції і де допитливі уми хотіли би продрати запону, що відділяє сучасне від будучого, настрої цілком не веселі. Панує атмосфера непевности... Але, не вважаючи на неї, і серед інтеліґенції йде велика праця. Підготовляються матеріяли для ріжних наукових і літературних збірників, намацується ґрунт для закладин Наукового Інституту, є жвава видавнича діяльність навкруги „Книги" проф. Кубійовича та „Краківських Вістей". Щодо цих останніх, то вони доходять до Італії цілком добре і регулярно, але не знаю, чи доходять вони до Америки, і тому вважаю за потрібне їх схарактеризувати. Це досить великий часопис на вісім і десять сторінок, призначений головно для відродження українського села на Лемківщині та Холмщині. І тому переповнений матеріялами літературного та історичного характеру, писаними легко і приступно. Знаходимо в ньому цікаві дописи з ріжних місцевостей, з яких можемо собі скласти приблизний образ життя нашої провінції, що відроджується, але не знаходимо в ньому ніяких політичних статтей, що їх, очевидячки, не пропускає німецька цензура. Інформаційно - політичний матеріял обмежується на статті, що походять з офіційних німецьких агенцій.

„Краківські Вісті" — єдиний український часопис на території польського генерал-ґубернаторства. Він має тиражу 10,000 і дуже легко розходиться, бо попит на українське друковане слово дуже великий. Крім того в Берліні раз на місяць виходить „Український Вістник" на правах рукопису (без права продажу;) для членів УНО, як його офіційний орган (5,000 тиражу), та „Голос" для українських полонених. Цей останній має теж тираж 5,000 і призначений виключно для українських полонених, яких ще досі знаходиться по таборах коло 10,000. Ніхто інший цього часопису не може дістати. В Празі, поруч з тижневиком „Наступом", почав виходити літературно - науковий місячник (книгою) „Пробоєм". Він іще дуже тоненький (перше число має тільки 32 сторінки), але приносить цікавий матеріял для читання і вигляде дуже культурно. Зачуваємо, що в скорому часі почне виходити якийсь літературний журнал і в Румунії, де, після закриття „Самостійної Думки", потреба в такому журналі дуже відчувається.

ЗАХІДНІ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД НІМЕЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

Українські західні окраїни, які від вересня м. р. заняті німцями, поширюються на **люблинське, львівське й краківське** воєвідство бувшої польської держави. Їх загальний територіяльний простір виносить **20,545 кв. км.** з 1,730,600 населення. З того **950 тисяч українців.**

Підляшшя з містом Білою (17.5 тисячі населення): **Холмщина** зо столицею Холмом (29.1 тисячі населення); **Лежайщина і Лемківщина,** з головним містечком Горлиці (4,000 населення). З уваги на історичні переходи, релігію, говори, національне освідомлення й звичаї треба поділити західні окраїни на три частини:

1) **Холмщина з Холмом.** Це колишня московська займанщина, а під Польщею люблинське воєвідство. Під Московщиною населення насильно переведене з гр.-кат. на православя; зчерги по світовій війні також насильно навернене з православя на римо-кат. східній обряд. Населення останньою релігійною боротьбою дуже зактивізоване, шукає правди, охоче до жертв і радо посилає дітей до шкіл. Густота населення середня (70 на кв. км.), на півдні густота населення більша (87.83 — Томашів, Грубешів); на півночі майже в рільництві. Жидів 9% населення.

Мовно більшість говорить по українськи (навіть римо-католики й військові кольоністи, яких відносно багато). Великий відсоток мішаних подруж. До Холмщини слід зачислити й рештки **сокальського, равського та любачівського** повіту. Там сокальський кордон майже зовсім затертий. Ріжниця тільки та, що населення по релігії гр.-католицьке. Сокальський повіт націоналістично свідомий. Молодь має широкі звязки з південною Холмщиною, проміює туди своєю думкою та ініціятивою. Так, наприклад, в останньому часі інтеліґентна молодь Томашівщини, Грубешівщини, а навіть Холмщини, яка ходила в Сокалі або Яворові до ґімназії, оснувала крамниці.

2) **Лежайщина.** До неї слід зачислити частини повітів: **ярославський, переворський, ланцутський, ряшівський,** а на півночі частину **березівського.**

Це, так би мовити, вадня сторожа відступаючого українства, яка, щоправда, дуже мужньо й твердо бороняться, але рік за роком і крок за кроком змушена була з огляду на нерівні умовини боротьби відступати. Вже в XX. ст. зліквідовано, зглядно комасовано гр.-кат. парохії (Ряшівщина). Наступ на українство був повільний, але систематичний. В багатьох селах гр.-католики почувають себе ще українцями, хоч не говорять уже по українськи. Національна свідомість слаба, за винятком частини околиць Лежайська та Перемишля.

Населення зубожіле. Пересічна густота 130 на 1 кв. км. Пайки ґрунтові малесенькі. Господарство в 3 гект. зачисляється вже до заможних. Перенаселення тут мабуть найбільше з усіх Західніх Земель. Промисл, доволі розвинений у північній частині округи, та довіз до міста сяк так виживлює населення. Ґрунти переважно піскові, не надто врожайні.

3) **Лемкінщина.** Повіти: південна частина **березівського, сяніцького,** рештки **ліського, короснянський, ясельський, горлицький, новосанчівський** і східній ріг **новоторського** повіту.

Стоки гір Середнього й Малого Бескиду заселені українцями (густота в горах 56 на 1 кв. км.). Чим далі на північ, до низини, до залізниці Сянік, Коросно, Ясло, Струже, Новий Санч — тим чимраз населення густіше (до 120), але й щораз частіше не українські присілки, а то й цілі села. Ропа, рафінерії, живці наспроваджували цілу масу спеців чужинців. Є тут живці й літниська: Романів, Іваніч, Горлиці, Жеґестів, Криниця, Мушина, Щавниця. Нафтова промисловість у Загірю, Іваніч, Кросно, Ясло, Лібуша.

Населення дуже відпірне на денаціоналізацію. Національна свідомість доволі сильна, але ще під примітивним кутом — „ми русини". Багато „кацапів". Деякі села православні. Багато в тому „помогла гр.-кат. адміністратура в Римanові (адміністратор о. Медвецький — старокацап) та займанщицька політика. Хоч в останньому часі москвофіли мали нахил до порозуміння з українцями.

Населення, головно ближче міст, доволі заможне, дуже підприємчиве й під умілою рукою дає себе вести до конструктивних завдань. — („Українське Слово").

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(11)

— Амінь! — закінчив урочисто Любовицький, але Хмельницький стояв мов окаменілий. По булаву, що її подавав йому канцлер, його рука не підіймалася. Хвилину повисла канцлерова рука з булавою в повітрі й мовчки, наче зрезиґновано, опустила на стіл. Мовчанка, що запанувала на момент, видалася вічністю. Осолінський опановував себе як міг, Любовицький переступав з ноги на ногу. Колиж нарешті промовив Хмельницький, оба відідхнули з полекшею, наче визволені з кіґтів якоїсь невидимої змори.

— Доземний поклін — тут сотник глибоко поклонився — й щира, синівська вдячність Його Милості нашому Найяснішому Панові за те, що в столиці Речі Посполитої, серед турбот великих та праці невсипущої для добра всіх націй Корони і Литви, не забуває й нашої України сердешної, Війська нашого Запорозького й мене, червака нікчемного, в ньому...

Сотник зробив реторичну павзу й продовжав:

— Вся наша братія шляхетська стародавньої віри грецької, все лицарство запорозьке й усе поспільство працьовите, все біле й чорне духовенство наше, молить Бога за щастя й здоровля для Корони Його Милості, що зглянувся на наші біди та рад би нам неба прихилити. А вже сам я — слуга Його Милости й підніжок, готов кожної хвилини, кожної години кинути діти й худобу свою мізерну, кров з серця виточити й головою лягти за Його Милість.

Хмельницький підняв кінець прапора, розложив на столі й поцілував його з набожністю.

— Та коли бе година призначень, коли історія розгортає свою книгу й замочила вже золоте перо в інкавст, то невже нема в цілій Україні, в преславному Війську Запорозькому світлішої голови, мужнішої руки, що піднеслаб цей золотий тягар на добро Речі Посполитої й славу Короля Його Милости?

Сотник замовк, ждучи відповіди, та коли Осолінський мовчав, говорив далі:

— Ще раз мій доземний поклін Його Королівській Милості за довіря й ласку, ще одно вам, пане канцлере, запевнення в моїй синівській вдячності й готовості виточити останню краплю крови за Короля Його Милість, але вірте мені, що ласка ця не по моїй заслузі, тягар не по моїй силі.

Хмельницький похилився у пояс і облапавши канцлера за коліна, ждав, поки він його не підійме.

Канцлер, видно зворушений, стиснув сотника за голову й посадив проти себе за столом. Любовицький узявся звивати прапор і ховати в пуздро. Булава так і залишилася на столі й виблискувала, мов гадина.

— Пане сотнику, то є, пане гетьмане! — промовив уже діловито канцлер. — Відомо мені, що є у вас такий звичай козацький, стародавній, тричі відмовлятися від почестей. Та тут вам не козацька рада, а щира й дружня розмова. Така є воля Його Милости Короля й коли ви, в що я ні хвилини не сумніваюся, справді йому прихильні й віддані, то не слід вам відмовлятися.

Хмельницький хотів підірватися зо стільця, щоб ще раз підкреслити свою відданість королеві, але канцлер зупинив його. Осолінському очевидячки надоїли ті святочні орації; він хотів найскоріше довести діло до краю й це Хмельницький помітив.

— Пане чеснику! — звернувся до Любовицького. — Рятуйте хоч ви мене з цієї опресії. Друг ви мій щирий і приятель, не від сьогодні ми з собою знайомі, так бодай ви заступіться за мене й переконайте його милість пана канцлера, що не під силу мені булава.

Любовицький посміхнувся значуче.

— Зле ви вибралися, пане мій і друже милий. Не моє, напевно слово заважило в найласкавішому рішенсні Його Королівскої Милости, але, признаюся вам, я був один з перших, що признали вашу силну, мужну й лицарську руку за найгіднішу гетьманської булави. Як би рад вам помогти, та тим разом уже вибачте...

— Нема ради, пане гетьмане! Рома льокута, кавза фініта.

— Не кажіть ще останнього слова пане канцлере! Є в мене на приміті й голова отверта й серце жовнірське й рука залізна, що їм би та булава була і в заслугу і під силу.

Канцлер зацікавився:

— Про кого ви думаете?

— Про друга мого й приятеля, та ще й кума — його милість пана полковника чигиринського Кричевського Станіслава.

Канцлер замахав руками.

— Нічого з того! Нічого з того! Знаємо ми й цінимо пана Кричевського, дарма, що саме вчора дійшла до нас відомість про його заїзд на Переволочну пана Арцішевського. Заїзди — шляхетська звичка й колиб тільки те, то не в цьому булоб імпедиментум. Та є друге, куди сакраментальніше.

— Дай Боже всякому такої поваги й прихильности серед козацтва, що їх має пан Станіслав — пробував настоювати Хмельницький.

— Знаємо про те й радіємо, що в чигиринському полку, по пану Закшевському така згода й гармонія запанували. Та є імпедиментум, що його ні нам ні пану Станіславові не перескочити.

— Який же це імпедиментум, коли можна знати?

— Римської віри пан полковник і баста.

— Діди його були грецької віри...

— Ні, ні, для булави приймати нову віру, чи хочби вертатись до старої, не годиться. Хмельницький зрозумів, що ця позиція втрачена, але не піддавався.

— А Барабаш?

— Старий, нездара, в сідлі спить.

— А Іляшенко?

— Двох жидів обдурить один грек, але вірменен обдурить чотирьох греків. Він же не нашої й не вашої, а вірменської крови. Автім — уже нетерпляче закінчив Осолінський — така є воля Короля Його Милости й годі.

(Дальше буде).

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ

Український народ.

Під заголовком „Український народ" відомий італійський публіцист і щирий приятель українського визвольного руху, п. Е. Інсабато, містить на сторінках „Іль Коріере Діпльоматіко е Консоляре" з 15. лютого велику статтю-рецензію (на повних два стовпці друку) на книжку проф. Е. Онацького „Студі ді сторія і ді культура Украіна". „Книга Онацького — пише він — дає берперечний доказ, що Україна — це не якийсь там географічний вираз, як іще хтось думає, але живий і неподільний чинник, що переможно переборов усі спроби його знаціоналізування та проковтнення, виявив, коли царська Росія завалилася, військову міць та організаційні здібності; затримав, не вважаючи на ріжні кордони, що поділили його між ріжними державами, єдність письменства, мови і політичних та соціяльних ідеалів. Навіть в українському мистецтві „сяє одна тільки надія, і виявляється одно тільки жадання: виявити світові творчі сили українського національного генія, оригінального в своєму змісті, неповторного в своїх виявах: надія і жадання незалежного життя, вільного від усякого чужинецького утиску..."

„Український народ", закінчує свою цікаву статтю п. Інсабато, „складається в своїй величезній більшості з селян, що залишаються глибоко вірні своїй нації. Його життєвість виявляється в його незломних жаданнях; його значіння й вага — в чисельності його населення, що складає в рамцях Советського Союзу ту Радянську Українську Республіку, що тільки формально „рівна в правах" іншим сфедерованим республікам, але в дійсності знаходиться на поталу абсолютного московського централізму, а його справа освячена здоровим антикомуністичним духом, його справжньою антибольшевицькою функцією та незломним спротивом супроти московського імперіялізму, однаково, як білого так і червоного..."

Приєднання Західньої України до СССР.

Д-р Дж. Конфорто в журналі „Льо Стато" (Держава) за січень 1940 р. вмістив цікаву правничу аналізу тій процедурі, що нею московський уряд вважав потрібним супроводити ґвалтовний акт прилучення Західньої України до Советського Союзу. „Ця процедура, зазначує автор, тільки видається леґальною, себто відповідною законам; правні форми були в дійсності дотримані, навіть у дрібницях подробицях, і то в такій мірі, що вони робилися впрост смішні; але по суті, істотно, ніяк не можна визнати, щоб Москва дійсно зважала на волю населення... Підчас воєнної окупації займанці визначили тих кандидатів, які їм більше підходили, вибрали їх між комуністами та їх симпатиками, що давали ґарантії певности й відданости; потім большевики продовжали підказувати тим лялькам усе, що мало бути зроблене в усіх подробицях, щоб зробити якнайкраще вражіння й осягнути намічені цілі... Інакше кажучи, Москва ввесь час тримала в руках нитки нової комедії, що відбувалася на лоні історії, трагічної комедії, бо в ній мільйони українців і білорусів, що ніколи не просили про советську інтервенцію, були принесені в жертву..."

Статтю супроводять документи: переклади деклярацій Народніх Зборів Західньої України і Білоруси; Відчит про засідання Найвищого Совету в СССР та закони про прилучення Західньої України і Білоруси.

Ця стаття д-ра Конфорта виявляє дуже добре всю лицемірну брехню большевицьких, ніби „демократичних" комедій.

Релігійні справи.

Щоденник „Л'Авеніре д'Італія", що виходить у Больоні, присвятив в ч. з 17. лютого велику статтю релігійним справам у Західній Україні. Католицький орган перш за все стверджує (ніби думаючи про високих пралатів інших народів), що українські епископи, священики і черці, підчас і після большевицької окупації Зах. Укр. Земель залишилися **зразково** на власних місцях, хоча й знали, що вістря комуністичного режиму будуть звернені перш за все проти них. Були спроби накласти руки на митрополита А. Шептицького, але їх не було доведено до кінця, з огляду на спротив народу. Апостольський делеґат на Волинь та інші північно-східні провінції, епископ Чарнецький, був вигнаний із своєї резиденції і увязнений в одному львівському монастирі. Таксамо і станиславівського епископа викинули з його резиденції, але залишили на свободі. Всі католицькі семинарії і школи закмкнено, їхню власність сконфісковано, і навчання релігії особам духовного звання заборонено. Чернецькі чини розвязано, їхні друкарні віддано для друкування антирелігійних видань. Цюж статтю вмістила „Віта Католіка", що виходить у Кремоні (23. лютого 1940).

В советському раю.

Один із італійців, що знаходився підчас большевицької окупації Західньої України від большевиків у Львові, а потім у Станиславові, п. Г. Капай-Ревелі, описує в римському „Мессаджеро" з 11. березня свої враження від большевицького раю, доперва створеного на Зах. Укр. Землях. Ці його враження нічим не відріжняються від тих, що їх українські збігці вже вспіли стільки разів оповісти — жахлива мізерія, моральна, розумова і фізична; антирелігійні переслідування; безконечні і — часто такі марні — черги перед крамницями; неминуча загрозу голоду; труси, арешти і висилки... Рай, з якого всі, хто може, втікає, як утік зрештою і п. Капай-Ревелі.

Памяті С. Русової.

Нотуємо в „Ґацета ді Венеція" (з 5. березня) невеличкий некролог, присвячений памяті невтомної української діячки і великої патріотки, п. Софії Русової, що минулого місяця упокоїлася на 81 році життя, в Празі, на чужині. Відзначається особливо її постійна участь у численних інтернаціональних жіночих конгресах, де покійна завжди дуже енергійно, але одночасно і з великим тактом, боронила та пропаґувала українську справу.

НА РІЖНІ ТЕМИ

НАТЯК?

Відіслання до Москви советського амбасадора у Франції, Суріца, по всякій правдоподібності є заповідженням наближаючого зірвання зносин між Францією й Росією, а може й між Англією й Росією.

Дивного в тому не буде нічого. Англія й Франція воюють проти Німеччини. Росія є союзницею Німеччини.

Через те советська амбасада в Парижі або Лондоні являється хіба аґентурою Німеччини для нищення Англії й Франції.

ДИПЛЬОМАТИЧНІ НОВИНИ.

За відісланням советських амбасадорів з Парижу й Лондону піде скоро певно відіслання англійських і французьких дипльоматів з Москви.

Здавалось би, що це повинно здержати Англію й Францію зривати зносини з Росією.

Одначе значіння англійських і французьких дипльоматів у Москві багато менше, ніж значіння советських у Парижі й Лондоні. Советський амбасадор і його аґенти можуть в Англії й Франції говорити свобідно, з ким лиш захочуть, англійські й французькі в Москві не можуть, бо російські піддані знають, чим це пахне говорити з чужим дипльоматом.

ДИПЛЬОМАТИ ДОДОМУ!

Англія закликала до Лондону своїх представників у балканських державах. Мають радити над тим, як почати на Балкані живішу акцію.

Очевидно, акція буде звернена проти Німеччини, котра по полагодженні фінської війни Росією й унеможливлення дальших заходів на півночі Европи, сконцентрувала свою увагу на Балкан.

ПОЩО ЦЕ ВИТЯГАТИ?

На французькому фронті появилися перші польські летничі ескадри.

Говорив до них польський премієр, генерал Сікорскі: „Ви останні воювали в Польщі, ви будете першими воювати у Франції".

Чи не було би краще для самої Польщі про ті бої в Польщі згадувати як найменше?

МАДЯРЩИНА ЗАПЕВНЕНА.

Доносять ґазети, що мадярський премієр Телекі вернувся зо своїх відвідин в Італії дуже щасливий: він дістав від Італії запевнення, що на Балкані все останеться так, як було.

Можна сумніватися, чи справді щасливий Телекі, що на Балкані все має остатись, як було досі. Це мабуть лише половина його щастя: добре, що Мадярщини не проковтне Німеччина; зле, що Мадярщина на проковтне Семигороду.

ПОТРІЙНИЙ СОЮЗ.

Кажуть американські кореспонденти в Італії, що з італійської преси виходить тепер уже зовсім ясно, що Гітлер приїздив до Мусолінія, щоб наблизити Італію до німецько-російського союзу.

Виходить теж з донесенн, що Гітлерові його місія не повелася. Рим дуже не потягає за союз з Московщиною.

Це так сьогодня. Як довго так буде, лише сама будучність покаже.

ТРЕБА ВМІТИ И ЦЕ.

Радіові світлини зо стрічі Гітлера й Мусолінія в Бренері були великим розчаруванням для приятелів Мусолінія. Вони потвердили, що правду писали кореспонденти, які замітили значні зміни в вигляді й поведінці італійського диктатора.

Тепер з Італії прислано в Америку позовану фотографію Гітлера й Мусолінія. Тут уже Мусоліні робить веселу й молодечу міну, а Гітлер удає кота, що зїв канарка. При порівнянні її з радіовими фотографіями пригадуються слова Мусолінія, сказані одному фотографові, що хотів його знимати при обіді: „Ох ні, чоловік має виглядати на світлині якнайкраще. А хто виглядає добре при їжі?"

ПЕРЕСТРАХ ПРИЧИНОЮ ГИКАВКИ

Є всякі причини, чому люди загикуються. Та найбільше людей загикуються через те, що колись у свому житті пережили великий страх, або якеінше сильне нервове напруження. Страшенна несмілість також може стати причиною гикання. Тому часто таке трапляється, що коли людина стане здоровішою, сильнішою та сміливішою, то перестане й загикуватися.

МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ У ТОРОНТІ

Дня 16 березня ц. р. українці в Торонті, Канада, влаштували величаву маніфестацію, на якій заманіфестували одноодушно свою льояльність супроти прибраної батьківщини, а також бажання помогти своїм братам у старім краю. Цю маніфестацію влаштували вони спільними силами, себто створили комітет, до якого ввійшли всі українські організації — СУС, УНО, гетьманці, католики, православні, евангелисти, крім большевиків. А це теж треба вважати немалим успіхом наших братів українців.

Маніфестація була влаштована у великій" місцевій салі Сентрал Текнікел Скул, яка була вщерть виповнена. Кількасот людей мусіли стояти, а кількасот цілком не могли дістатись до середини, тому відійшли.

Концертова програма цеї маніфестації була величава. На ній виступав великий спільний хор, зложений з 125 хористів, під орудою п. Петра Юндака, диригента У. Н. Дому в Торонті. На цей концерт були також спеціяльно запрошені два українські мистці, п. Михайло Голинський, оперовий співак, і п. Роман Придаткевич з Ню Йорку, композитор і скрипак-віртуоз. Були теж виступи українських танців під проводом п. Віктора Мошука. Були й промови.

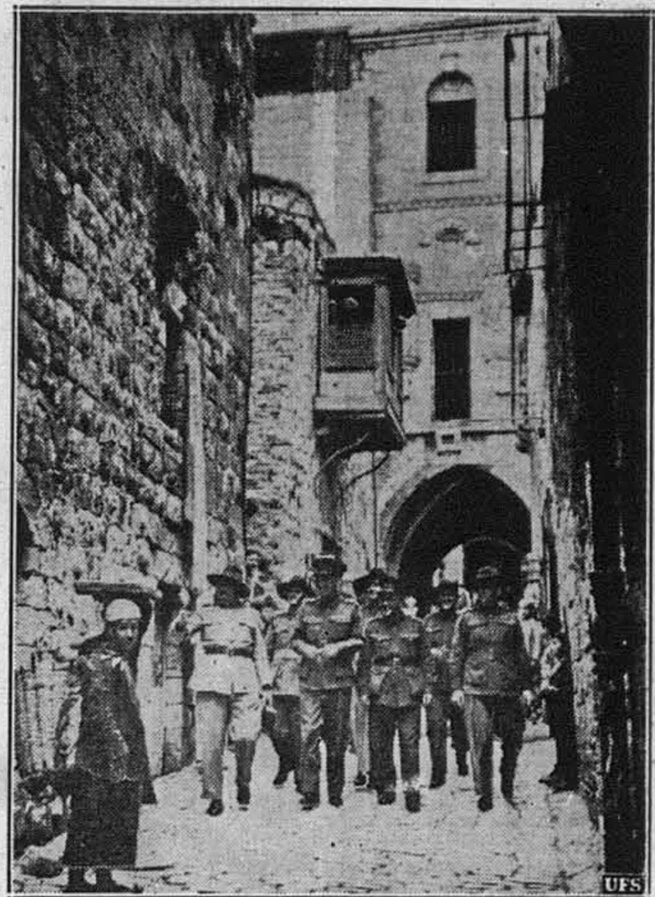
Хоч започаткував програму відопіванням канадійського гимну, а далі виконав: „Ой, ізійду я на могилу", „Качки", „Щедрик" і на закінчення гимн американських українців.

Вемлику овацію справила публика п. М. Голинському, якого добре памятає з його попередніх виступів у Торонті, в 1938 р., коли то його теж усі, включаючи родовитих канадійців, щиро в Торонті витали, а навіть посадник Торонта вручив йому на знак гостинности і пошани „ключ до Торонта". Тоді вся канадійська преса в найкращих словах висказувалась про нашого співака і порівнювала його до Карузa. П. Голинський вповні оправдав сподіванки прияв... Він виконав надзвичайно гарно пісні: „На що мені врода", „Ой, поля, ви поля", арію з опери Андрея Шерніє, та три нададтки, яких домагалась розентузіязмована публика. Музичний критик місцевої канадійської газети „Телеґрам" знову висказався найкраще про п. Голинського і порівняв його до Карузa.

П. Роман Придаткевич, якого торонтці мали приємність перший раз витати, дійсно по мистецьки виконав кілька композицій, чужих і своїх власних: „Пісня про чабана з Поділля" та „Аркан". Своєю грою він захопив публику, яка рясними і видержливими оплесками домагалася нададтків. Гурт танцюристів у числі 30, під проводом п. Мошука, визвався також дуже добре. До танців приграваla музика під кермою п. Метельського. Чудовий хор, як виглядом так і виконанням пісень, солісти і танці, зробили на всіх якнайкраще вражіння і навіяли українців гордощами на їх походження.

Промови виголосили: адв. Микита Романюк, що був головою комітету, а водночас переводив програму того концерту. Він в імені українців привитав усіх та заявив, що всі українці Канади, з винятком малих гуртів комуністів, стоять на сто відсотків біля Канади, Англії і цілої Британської імперії в їх війні і бажають для них перемоги. Говорив також місцевий редактор канадійської газети „Телеграм", п. Дж. Снайдер. Він був одягнений у вишивану сорочку та підперезаний крайкою. Про українців він висказувався в найкращих словах. Далі говорили: представник посадника Торонта, д-р Ф. Канбой, представниця Канадійського Червоного Хреста, на якого ціль був влаштований той концерт, пані Брус.

Другого дня канадійські ґазети принесли довгі статті про той концерт та довгі дописи, в яких висловлювали канадійським українцям признання за їх роботу.

ОГЛЯДАЮТЬ СВЯТЕ МІСТО.
Австралійські жовніри, що приїхали до Палестини на війну, оглядають з провідниками Єрусалим.

КОЛИ ПРИЙШЛИ ІНДІЯНИ ДО АМЕРИКИ?

Д-р Дайомонд Дженес, антрополог Краєвого Музею в Канаді, подав Вашингтонській Академії Наук рапорт про питання, звідки й коли взялися в Америці червоношкірі індіяни.

На основі своїх розслідів, д-р Дженес доказує, що індіяни прибули до Америки з Азії почерез пролив Герінґа. Прибули вони кількома іміґраційними хвилями, а іміґрація відбулася коло два тисячі літ тому.

На його думку, перші до Америки перебралися азіяти з племени Атапаска десь у першім тисячлітті перед Христом. Вони принесли з собою спіґові черевики, лук і стріли. Вони наперли на ескімосів, що жили в Алясці, й заставили їх посунути свої оселі дальше на схід.

Він каже теж, що ці індіяни при приході в Америку не знали ще робити черепа, а відкрили цю штуку доперва по своїм переході на американську сушу.

Легка справа.

— Що ти зробив би, як би доктор сказав тобі пити лише половину тієї горівки, яку ти тепер пєш?

— Пив би два рази міцнішу.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виказ коляди.

3-тій від. УЗХ-ОДВУ в Гартфорд, Конн. Колядувати ходили членкині відділу: А. Данилюк, Е. Батриман, П. Салецька, Н. Кучер, А. Гвіздь. По $1 зложили: П. Апанович, Гвіздь, П. Салецька, А. Саган, А. Данилюк, Б. Данилів, Шустак, Мартинюк, Батриман, о. Баландюк, Романишин, Павшак, Мокрицька, Ходян, А. Салецька, Пащак, С. Шаркевич, О. Висоцька, В. Стефанів, М. Нестор, М. Данилів, Мацийовський, М. Клепач, Фіярчук, М. Бойко, С. Мотиль, П. Темків; А. Вітренко 75 ц.; по 50 ц.: Бойчук, Цімжан, М. Салецька, М. Грегоз, А. Медвідь, Коба, Кравець, Курдиша, Кудравець, О. Каганюк, А. Сопета, Ю. Секюра, К. Барна, Михайліцька, Дудіч, Ф. Косар, Гриньчук; І. Гриньчук 30 ц. Разом $36.55. — **Е. Батриман,** секр.

12-тий від. УЗХ-ОДВУ „Дочки України" в Шікаго, Ілл. Наш відділ заколядував $65.50, які вислано до центральної управи ОДВУ на інформаційно-освідомлюючу працю в користь України. Пані Розалія Попадюк і пані Юлія Кликун ходили колядувати, хоч було дуже зимно. Вони заколядували $43.50. Крім того пані Єва Вайс заколядувала $6, а в нас на зборах зібрано між членицями $16. На зборах зложили: пані Дідик $3; по $1: п-і Р. Сидорик, п-і Куч, п-і Плетяк, п-і Р. Попадюк, п-і Цимбаліста, А. Стронська, п-і Двериіцька, п-і Леськів, п-і Семочко, п-і Скинська, п-і Яворська; по 50 ц.: п-і Кіняк, п-і Гавриляк, п-і Булка, п-і Ярема. Разом $16.

На листу п-і Вайс зложили по $2: Єва Вайс, Ірина Вайс, Ф. Петрів. Разом $6. На листи п-і Р. Попадюк і п-і Ю. Кликун зложили по $2: В. Паньків, п-і А. Дитко, українська кооператива, Ф. Гавличинський, І. Риза, брати Оленці, Н. Пилат; по $1: Н. Цітвінський, Н. Бойчук, А. Коколюс, п-і А. Паруга, п-і Прокопів, П. Коваль, Н. Вітків, п-і К. Кіпп, П. Багрій, п. Мигаль, Г. Семочко, п-і Диняковська, п-і І. Подола, п-і А. Гавриш, п-і Гудз, М. Федун, М. Любас, М. Музик, Я. Онисків, Т. Олійник, П. Лоханський, п. Вілям, Дж. Блерс, Р. Пащ, Дж. Білейзе, Д. Семенюк, Оленець і Вінярський, В. Музика; по 50 ц.: Сенчук, п-і Бодиарчук, п-і Скоропад, п-і Коваль, А. Кардук. — **Анна Стронська,** секр.

12-тий від. ОДВУ в Філядельфії, Па. Колядувати ходили члени відділу: М. Ворончак, С. Мілян, п-і Л. Ворончак, п-а Е. Ворончак, В. Вітошинський, С. Сеньків, М. Волошанський, С. Ялечко, Т. Федусь, М. Пасічник. По $5 зложили: преосв. епископ Теодорович, О. Просіцький, О. Михайлюк, А. Осядач; по $3: Т. Свистун, о. І. Савчук, Г. Прось, Борищак, В. Граб; по $2: А. Рутецький, п-і В. Рутецька, Г. Рибачок, проф. О. Рибачок, І. Кобзар, М. Пророчевський, М. Насевич, І. Ваврів, М. Дубас, А. Даньків, І. Кузбит, М. Савбір, В. Ленчак, М. Волосянський, К. Федина, П. Омелян, о. І. Врублевський з Котсвіл, Па., І. Шмельський, Р. Рій, І. Савчин, І. Цегелик, М. Сивуляк; по $1: М. Шеремета, Н. Солтанюк, П. Бесараб, Ф. Климюк, М. Черкаш, Г. Слободян, І. Хромчак, В. Сіткевич, А. Бережницький, А. Зазуляк, П. Пеленський, А. Дуда, Р. Карбівник, О. Онуфрейчук, С. Поперечник (Котсвіл, Па), А. Грицький (Котсвіл, Па.), М. Левицький, М. Вишиванюк, Г. Шагала, П. Савчинський, Ю. Марущак, Г. Білецький, М. Чарлс, С. Крайник, В. Лопушанський, М. Комаровський, П. Мельник, В. Сапелюк, С. Слободян, о. О. Мищик, М. Стасевич, Ю. Злубко, М. Максимюк, Гром. Клюб з Савт Філядельфії, громада на Гор. Норті при Лоренс ул., д-р Е. Гарасим, І. Кіш, С. Бриндзай, В. Богачевський, В. Вітошинський, С. Міляи, В. Василюк, І. Медвідь, Г. Михайлюк, П. Нендза, М. Андріїв, Укр. Амер. Гром. Клюб на Френкфорті, Н. Кобель, В. Питель, П. Баглай, Укр. Поступовий Клюб, священик С. Станчак, Т. Федусь; збірка в Гром. Клюбі на Савт $1.20; по 50 ц.: Т. Шнайда, А. Козак, Дубик. Разом $138.70. — **Ст. Міляи,** голова 12. від. ОДВУ.

75-тий від. ОДВУ в Джерзі Сіті, Н. Дж. Колядували члени відділу. По $2 зложили: І. і А. Гусарі, Л. і А. Куличі, С. Гладкий, М. і М. Мацяхи, М. Клапко, Т. Фальковський; по $1: Гр. Шустикевич, Т. Барна, Е. Хомин, В. Ценко, Т. Миколаїв, С. Гутер, І. Криськів, М. Баран, М. Білик, О. Логин, О. Труш, В. Юрків, О. Костирка, О. Колісник, Е. Хитрин, С. Жуковський, Н. Стегніцький, М. Костів, П. Чопик, С. Кицей, М. Підгорецька, О. Жарський, Е. Пфайфер, І. Хомінський, С. Кот, Д. Кішай, В. Томчук, І. Сарантіно, П. Савга, І. Микитка, В. Гела, Ю. Тисаровський; по 50 ц.: В. Починок, В. Маланяк, М. Турчинський, С. Цицуря, С. Гнипа, К. Барна, І. Мищь, Е. Баран, Х. Савчук, С. Мазур, М. Липка. Разом $49.50. — **Осип Труш,** секр.

32-гий від. ОДВУ в Ст. Пол, Мінн. Ходили члени й члениці за щедрівкою. Зложили по $5: д-р М. Гайдак, П. Качмар; проф. О. Грановський $3; по $2: С. Коцюба, І. Коцюба, П. Андрущак; по $1: Л. Годінський, Спасик, В. Гловацький, Е. Кисилиций, проф. С. Мамчур, К. Гоцова, В. Проць, П. Гайда, О. Пилатюк, І. Демянишин, Р. Ясенюк, Д. Демяник, Г. Пастушенко, Н. Денис, Д. Попко, О. Рихлій, Т. Кохан, Ю. Деделюк, П. Шупеза, о. П. Коресуновський, Д. Семотюк, А. Процай; П. Поротькова 70 ц.; по 50 ц.: Д. Поротько, А. Никилюкова, І. Гарасим, В. Мельник, К. Рихлій, Т. Іван, гром. Білецький, О. Горбуль, П. Калька, І. Якимів, О. Юлик. Разом $47.20.

26-тий відділ УЗХ в Гвілінг, В. Вірджінія. Колядувала п-і К. Ландяк. Зложили по $1: о. С. Скепкович, К. Ландяк, І. Солецький, П. Пилипчук, П. Вітенко, М. Медвідь; по 50 ц.: В. Когут, О. Габак, А. Кабала мол.; У. Солецький, С. Грушкевич, О. Салек, А. Паша; по 25 ц.: В. Серило, П. Чайковський, І. Ковальчик, М. Туткевич. Разом $10.50. — За 26-тий відділ УЗХ: **Катерина Ландяк,** голова; **Катерина Медвідь,** секр.; **Анна Солецька,** скарбничка.

20-тий відділ УЗХ в Елизабет, Н. Дж. Ходили за щедрівкою: п-і Я. Сташко, Ксеня Лиса, П. Чечель, Е. Воробель, М. Федчишин, Софія Могила. Защедрували $64.50. Зложили: Г. Закорчений $4; І. Кіценюк $2; по $1: П. Останчук, Т. Дідух, М. Герета, М. Родніцька, М. Генега, М. Луняк, Ю. Гвіздь, п-і Шара, п-і Войтович, В. Кардаш, П. Меглов, Е. Сташко, К. Лиса, І. Генега, К. Пілат, С. Задорецький, Г. Могила, Ю. Бойко, П. Магдич, М. Костишин, Г. Кінащук, М. Могила, В. Федчишин, Х. Возняк, П. Ільків, А. Огар, А. Гандович, М. Костів, О. Семен, А. Генега, П. Чечель, Е. Воробель, М. Галінович, К. Матвієць, К. Андрушечко, А. Жилка, Е. Картичак, М. Бахна, Ф. Кобрин, М. Бусько, М. Романович, М. Лащук, Ю. Петришин, Я. Лешак, М. Гринищак, А. Горін, С. Урбан, Я. Красновський, К. Брода, А. Федірко; по 50 ц.: М. Безкоровайний, родина Фуртас, І. Клок, А. Коритко, С. Могила, М. Кобрин, К. Ковальчук, Д. Фортуна, А. Фортуна, С. Пограничний, М. Лахайовський, Г. Богданович, Ю. Родзиняк, Н. Богдан, Ф. Яворський, п-і Галущак, Г. Яцків. Гроші ці розділено: $38 на інформаційно-визвольну акцію, $10 на Вашингтонське Бюро, $10 на Всеукраїнський Конгрес (гроші ці ще у відділі), а $6 зворот за газоліну. — **Єва Воробель,** голова; **Марія Федчишин,** секр.

(Жертви переслані до центральної управи ОДВУ).

У БІДІ ВСІ ПРИЯТЕЛІ

До авта Томи Биглера, котрий грівся до автомобільного огрівача, як він задержався в морозний день у Клей Сентер, Канзас, ззаду якийсь прохожий і попросив за дозвіл загрітися. Биглер дозволив. За якийсь час між них уліз хлопчина й Биглер знову посунувся, щоб зробити місце й хлопцеві. Коли старший прохожий загрівся, він вийшов із авта й став відходити. „Гей, а забери собі свого хлопця", крикнув до нього Биглер. „То не мій хлопець", сказав той. „Я думав, що він ваш".

ТЕЖ НАПИТОК

Зарядчик одної газолінової стації в Ковтсвилі, Па., ручить, що до його стації підійшов оноді якийсь чужий чоловік і, приглядаючися, як той наливав до авта олію, сказав: „Це виглядає добре до пиття". З цими словами він підняв бляшанку з оливою й випив цілу пайнту. З усмішкою на лиці пішов далі.

ДОПИТУВАЛИ ПІВТОРИ ТИСЯЧІ ЛЮДЕЙ

Детективи нюйорської поліції, що дістали завдання знайти вбивника Чарлза Бравна, 35-літнього мурина, урядника юнії візників, задержали на надземній автовій дорозі в Ню Йорку й переслухали півтори тисячі автомобільних візників.

МАТИ І 7 ДІТЕЙ ЗГИНУЛИ В ВОГНІ

На американській фармі в стейті Арканзо згорів дім у ночі, а в його полумях згоріла молода мати з 7 дітьми. Трое дітей і чоловік урятувалися.

ЗМЕНШЕННЯ ВАРТОСТИ РУМУНСЬКОГО ЛЕВА

10-го березня увійшов в силу декрет уряду Румунії з 3. березня про зменшення вартости румунського лева в порівнанні до вільної закордонної валюти.

На основі декрету один американський долар, за який офіціальний банк платив включно з премією 141 лев, тепер коштуватиме 211.65 лева.

На чорній біржі або приватно за один американський долар можна дістати 400 до 500 левів.

Заняття.

— Отже хочете одружитися з моєю дочкою? А яке ваше заняття?

— Винищую гофрики, щурі, миші, хробаки... Ось цього місяця забив я майже пять тисяч гофриків.

— Гм... І зможете тим виживити родину?

ЩЕДРИЙ СУДДЯ

Коли 6. березня внесено до сиротинського суду у Вінніпеґу на розгляд заповіту віннінегського судді Ф. Дж. Тейлора, то показалося, що померлий був щедрим і своїй прислузі. Анні Олійник, що довгий час служила в домі Тейлорів, він записав 500 долярів, а доглядачеві дому, Вернонові Керіочові, 300 долярів. Решта з полишеного маєтку, що становить 21 тисячу 251 доляр і 23 центи записана на вдову померлого, паню Тейлор.

В КАНАДІ НЕ БРАКУЄ ПОТАСУ

На початку теперішньої війни вигляди щодо постачання канадійського хліборобства потасовими угноєнями були не дуже відрадні. Перед війною Европа була головним джерелом потасових угноєнь, а в Злучених Державах, хоч також їх добували, то в малій скількості. Та тепер справа направилася. В Злучених Державах настільки побільшили добування та виріб потасових угноєнь, що нема найменшого страху, щоб цього важливого угноєння тут забракло.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У неділю, 31. березня 1940. року помер у Плейнфілді, Ню Джерзі, по короткій недузі й операції член Тов. ім. Івана Франка, від. 372. У. Н. С.,

МИХАЙЛО БАЗАРНІЦЬКИЙ.

Походив зо села Білий Камінь, у Золочівщині, Західня Україна, де він родився в 1893. році.

Похорон відбудеться в середу, 3. квітня, в 9. год. рано з дому жалоби до укр. прав. церкви й на цвинтар. Товариство бере в похороні гремільну участь.

ЦЕРТИФІКОВАНІ БАРАБОЛІ

Цертифіковані бараболі на насіння здобувають щораз ліпшу славу й продукція їх зростає кожного року. Найбільший попит є на бараболі сорту Ґрін Мавнтен та Айриш Коблер. Колись часто питалися за сортом Рюрал Ню Йоркер, а тепер уже про нього майже забули.

Минулого року в Канаді випродуковано всіх барабoль 60,650,000 бушлів, а попереднього року — 59,897,000 бушлів.

ВЕЛИКИЙ КОВТОК.

Дик Дюренс дістав цей пугар як признання йому чемпіонства в їзді на скі. Він хотів переконаму чемпіонства в їзді на лещетах. Він хотів переконатися, як з нього пити.

Догадалась.

Служниця входить до кімнати в готелі і кричить до гостя:

— Прошу вставати. Ви казали себе збудити в семій до поїзду, а тепер уже десята!

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (128)

„Хто вам сказав, що я є ватажком повстання?" — запитав здивований Тарзан. Китаєць здвигнув плечима: „Чи ви думаєте, що хтось інший міг впасти на ту думку та піднятись її перевести в життя? Лише чоловік, у якого львине серце й інтелігенція слона, міг цього піднятись... А тепер: признайтесь, а врятуєте товаришів".

Тарзан був задуманий. Вдивляючись у далечінь, він заговорив: „А може є інший спосіб, щоб урятувати товаришів?... Так, д-ре Вонг: львине серце й інтелігенція слона справді можуть пригодитись. Отож вертайтесь назад до Агті і скажіть їй, що я не маю найменшого бажання видавати їй якунебудь тайну".

„Робіть, як знаєте", відповів китаєць і додав: „Можливо, що ви маєте добру причину мовчати і робити що інше". Він обернувся обличчям до королеви і безрадно розвів руками, даючи в той спосіб до зрозуміння, що його місія не увінчалась успіхом. Королева тепер підняла вгору руку, щоб дати знак катам для їхньої роботи.

Пері за той час також обзирався довкруги і серед слонів він пізнав неспокійного Малока. „Диви, Тарзане, чорний Малок". Тарзан напівголосом відповів, що він це сам знає і додав: „Цей слон відіграє за хвилю важну ролю в нашій боротьбі з тими дикунами. Себто, я маю надію, що він її як слід відіграє".